

Za roditeljstvo danas nisu potrebni ni brak ni partner

[Katarina Đorđević](#)

(Foto K. Đorđević)

Danas svako može da ima dete i za to mu ne treba ni brak ni partner. Svako može biti roditelj i bez porodice. Iako su to ogromne promene, koje veoma teško mogu da prihvate i odrasli ljudi, od dece očekujemo da se brzo i lako adaptiraju na novu porodičnu realnost, kaže dr Dimitris Anagnostopoulos, profesor dečje psihijatrije na atinskom univerzitetu i izabrani predsednik Evropske asocijacije za dečju i adolescentnu psihijatriju (ESCAP). Profesor Anagnostopoulos nedavno je boravio u Beogradu, gde je rukovodio sastankom borda ESCAP-a, a u razgovoru za „Politiku” govori o izazovima savremenog roditeljstva i porastu psihičkih problema u populaciji dece i adolescenata.

Nikada nije bilo više knjiga o popularnoj psihologiji, a ni veće dileme za roditelje kako bi trebalo da odgajaju decu. Mnogi su u

nedoumici da li da ih fizički disciplinuju i ponašaju se prema njima onako kako su njih roditelji gajili ili bi dete trebalo da vaspitavaju u liberalnom duhu.

Nije reč o „tehnicima” vaspitanja, već o vrednostima u koje roditelji veruju. Granice se mogu postaviti i bez korišćenja fizičke discipline, ali važi i obrnuto. Možemo biti potpuno nesposobni da postavimo granice i pravila, iako surovo kažnjavamo dete. Ono čemu učimo dete mora biti naša vrednost. Mislim da je problem u tome što se prema deci ponašamo kao da su odrasli – dozvoljavamo im da odlaze na spavanje u ponoć, da gledaju televizijski program namenjen odraslima i koriste pametne telefone i tablete sa dve ili tri godine. Dete nije mali čovek, njemu su potrebni i ljubav i disciplina.

Često roditelji sedmogodišnjaka kažu da ne znaju šta da rade sa mališanom. Ako roditelji tinejdžera kažu da su iscrpili sve vaspitne metode, da li je normalno da su oni postali nemoćni pred tako malim detetom?

Naravno da to nije normalno. Ali, moramo imati na umu da su roditelji bili vaspitavani na jedan način, a danas su u trendu drugi vaspitni obrasci. Nema univerzalnog recepta za vaspitanje, a jedini način da shvatite koji recept važi za vaše dete jeste da provodite vreme sa njim. Ali, da bismo bili dobri roditelji moramo biti dobri ljudi. Pogledajte kako se ponašamo prema izbeglicama i imigrantima. Oni su ogledalo naše humanosti. Umesto solidarnosti i prihvatanja, mi se često ponašamo agresivno, kao da su oni pripadnici niže vrste. I onda se čudimo na koga su nam deca agresivna.

Koji su glavni uzroci dečje agresije? Stiče se utisak da su deca i tinejdžeri mnogo agresivniji nego što su bili.

Poznato je da nedostatak oca kod dečaka uzrokuje agresivno ponašanje, a kod devojčica – promiskuitetno. Ako imamo na umu da sve veći broj dece odrasta u samohranim porodicama i bez muškog modela, ne treba da čudi da što je nasilničko ponašanje u porastu. U pozadini agresije često je maskirana depresija, a ta depresija može da se dijagnostikuje i kroz

samopovređivanje i pokušaj suicida, zloupotrebu droga i alkohola. Činjenica da je vršnjačko nasilje među tinejdžerima u porastu svugde u svetu znači da smo za našu decu stvorili veoma nestabilno i nesigurno okruženje. Oni često osećaju kao da za njih nema mesta na ovoj planeti.

Još je Frojd govorio da je dete otac čoveka, a mi danas znamo da se uzroci glavnih psihijatrijskih poremećaja nalaze u ranom detinjstvu i prvim godinama života. Poznato je da velikoj depresiji prethodi prva epizoda u adolescenciji, a to važi i za manično depresivni poremećaj i šizofreniju. Ako počnete da se bavite ovim poremećajima na vreme, sprečićete veće mentalne probleme u odraslom dobu.

Život u izbeglištvu postao je realnost za veliki broj dece. Na koji način takvo dramatično životno iskustvo menja psihologiju deteta?

Život dece se menja preko noći, ona često istovremeno ostaju i bez porodice i bez krova nad glavom, i nisu u stanju da razmišljaju o bilo čemu drugom sem o pukom preživljavanju. Istovremeno su i na meti trgovaca ljudima i pitanje je sudbine da li će završiti u prostituciji ili na prisilnom radu. I to je trauma koja će obeležiti dete za ceo život. Zbog toga svi imamo odgovornost da decu zbrinemo dok se nalaze u našoj zemlji na putu ka boljem životu. Umesto da vreme provodi u izbegličkom kampu, dete treba da bude u školi ili vrtiću, da vreme provodi sa vršnjacima i da se oseti sigurno. Sigurnost je kamen temeljac mentalnog zdravlja.